

Lees in deze nieuwsbrief o.a. over:

- Toenemend antisemitisme
- Grote dankbaarheid bij adoptiepersonen
- Prijzen die maar blijven stijgen
- Zorgen omdat Chesed inkrimpt

"Op die dag zal het gebeuren dat de HEERE de aren zal uitkloppen; en ú, Israëlieten, zult worden opgeraapt, één voor één." Jes. 27:12

Op maat bediend

Elke reis naar Oekraïne is op één of andere manier bijzonder. Dat geldt zeker ook voor de reis die vanaf 28 april tot en met 6 mei gemaakt werd. Dit keer waren er behalve Wim en Ria, ook drie jonge mannen van de partij: Hans den Toom, Rik Woudstra en Tobias Kraaijeveld. De Joodse mensen vinden het altijd bijzonder wanneer jonge mensen belangstelling tonen voor hen en hun situatie.

De reis was ook bijzonder omdat er deze keer heel veel koffers en tassen waren gevuld met kleding, vooral voor gezinnen met kinderen. De maten van kleding en schoenen van zeker acht gezinnen werden ruim van tevoren opgevraagd en doorgegeven aan de sorteerploeg. En zo konden deze gezinnen 'op maat' bediend worden. Daarnaast waren er ook nog heel veel individuele wensen waaraan

voldaan kon worden, zoals de vraag naar waspoeder, bedlinnen, Pampers, een rolstoel, drie fietsen en een paar matrassen. Ook gaven verschillende mensen nog pakketjes mee voor hun sponsegezin. Vlak voor het vertrek kwam ook Stichting Zhytia nog met een 'waslijst' met verzoeken voor de mensen die wij sponsoren, o.a. tuinstoelen, borden en kopjes en vooral ook weer Pampers. Maar dat was nog niet alles. In Oude Tonge hadden ze in de Messiaanse gemeente met Poeriem wel 45 gevarieerde pakketten gemaakt met een handdoek, shampoo, zeep, noten, chocolade, tuinzaad en nog veel meer. Het was leuk ingepakt en er was een strookje papier opgeplakt met de tekst in het Russisch: *"We houden van jullie. Een warme groet uit Nederland."* Deze pakketten hebben we tijdens alle 29 bezoeken uitgedeeld. We vertelden

Pakketten uit Oude-Tonge

erbij door wie ze gemaakt waren en dat het mooi paste als cadeau bij de viering van het 70-jaar bestaan van de staat Israël.

Afkopen dienstplicht

Zowel de heen- als de terugreis verliepen voorspoedig. Het was beide

keren niet druk aan de grens, zodat we snel over de grens waren. Het eerste bezoek deden we direct bij aankomst. Vadiem, Mirosha en Gobica wachtten al op ons met een heerlijke maaltijd. Het is een spannende tijd voor hen, omdat ze Vadiem bedreigd hebben naar het front te sturen, hoewel hij al 41 jaar is en altijd afgekeurd werd voor dienst. De foto's van zijn kapotte rug ten spijt, wilden ze hem in het ziekenhuis niet afkeuren, tenzij hij met veel geld over de brug kwam. Door € 50 te betalen mocht hij het weekend naar huis, maar Vadiem betaalde later nog eens € 300 om 'zijn dienstplicht af te kopen'. Voor ons allemaal niet te bevatten, maar wel heel reëel in Oekraïne.

Maandag trokken we de hele dag met Nadya van Stichting Zhyttia op. Miron was net weer teruggegaan naar Londen, om daar te werken met als doel om met het verdiende geld de hypotheek af te kunnen lossen. Daarna pas kunnen ze hun éénkamerflatje verkopen en een grotere woning zoeken voor hun vieren. Nadya vertelde over de situatie van verschillende adoptiepersonen, met name van degenen die we zouden bezoeken.

Een heerlijke maaltijd bij Vadiem en Mirosha

Vadiem moest bijna naar het Oosten

Jij bent een Jood, we helpen niet
Als eerste bezochten we Naoem in het ziekenhuis. Een deel van zijn rechterbeen is geamputeerd vanwege suiker. Onderweg naar het ziekenhuis gingen

we langs een apotheek waar ze ook hulpmiddelen verkopen. We kochten een postool. Wim droeg hem samen met de kleine Sasja, het vierjarige zoontje van Nadya, over straat naar het ziekenhuis. Ook hadden we twee elleboogkrukken voor hem bij ons en natuurlijk het kadopakket. We liepen met zijn achten door het ziekenhuis naar Naoems kamer. Hij lag voorin de smalle kamer waar achterin tegen het raam nog een leeg bed stond. Dochter Marina was ook aanwezig. Zij maakt thuis eten klaar en brengt het elke dag bij haar vader: *"Er is wel gratis eten, maar niet voor diabetes."* Ze heeft het druk, want ook Naoems moeder leeft

Krukken voor Naoem

nog en die kan nu niet door Naoem bezocht worden. Naoem was zo blij met het bezoek. Hij ligt al een maand in het ziekenhuis: *"Ik lig alleen maar, het vraagt veel geduld. Als ik weer kan lopen, mag ik naar huis. De dokter zegt: "Je bent niet jong meer, je gaat genezen, maar wel langzamer."* Op de vraag of hij hulp van Chesed of van de regering krijgt, antwoordde hij: *"Chesed kan mij helemaal niet helpen, omdat ik buiten de criteria val. En de regering zegt: "Jij bent een Jood, jij wordt geholpen door Chesed, dus wij helpen niet."* Op onze vraag hoe ze weten dat hij Jood is, zei hij: *"Dat zien ze aan je naam."* Nadya bevestigde later ook dat de geest van antisemitisme weer opkomt, omdat er geen orde in het land is. Gelukkig wordt Naoem sinds kort door Roechama gesponsord. Op verzoek

van Nadya lasen we uit de Bijbel. We kozen Mattheüs 6:25-34 over bezorgdheid en de zorg van onze hemelse Vader voor wie "eerst het Koninkrijk zoeken". We baden ook met name dat Naoems genezing voorspoedig mag verlopen en hij niet nog een maand in het ziekenhuis hoeft te blijven. Naoem was zo blij met de postool en vooral met de krukken. Met hulp hiervan hoopte hij zo spoedig mogelijk weer te kunnen lopen. Het kadopakket en het boek de Schuilplaats waren nog toegiften. Aan hem gaven we net als aan vele anderen een envelop met €50,- die was meegegeven door mensen om uit te delen waar nodig.

P.S. Net voor het ter perse gaan van dit nummer vernamen we dat Naoem heel onverwachts is overleden!

Sasja draagt de postool

Nadia: "Het antisemitisme komt weer sterk op"

Jij hebt mijn leven gered

We reden naar het huis van weduwe Sveta, die bij haar zoon en kleinkinderen woont en al zeven maanden ziek is. We werden binnen gelaten door de vriendin van haar zoon. Sveta lag in de kamer op de slaapbank. We

zagen direct dat ze in haar gezicht erg dik geworden was. Sveta zei het zelf ook direct: *"Ik ben veranderd he, dat komt door de hormoontabletten, die ik gebruik. Zonder die en de pufjes zou ik niet overleven. Ik woog eerst 57 kilo, nu 75!"* Sveta heeft iets aan haar longen, maar wat precies, weten ze niet. Zelf zei ze: *"De één zegt dat het iets met allergie te maken heeft, de ander dat het tuberculose is. Ik heb problemen met ademen, soms kan ik bijna helemaal geen ademen."* Sveta hoopte toen het 17 april wat beter ging en ze naar buiten was ge-

weest, dat ze ging genezen. Maar twee dagen later ging het weer slechter. Sveta is een gelovige vrouw, ze zei: *"Ik heb een boekje gelezen van een vrouw die in het vierde stadium van kanker op gebed genezen is. In het boekje staan ook 40 gebeden, die lees ik elke dag."* Sveta zei even later dat ze op internet gelezen had, dat haar ziekte niet te genezen is, maar toch blijft ze hopen: *"Ik had nooit gedacht dat zo'n ziekte mij zou treffen."* We praatten nog met haar over haar man, haar vader en haar moeder. Haar vader overleefde de oorlog omdat hij in het leger zat, maar hij raakte wel zwaar gewond. *"Mijn moeder zei altijd; 'Jij hebt mijn leven gered!' Toen ik net geboren was in het ziekenhuis in Zitomir, kwamen de Duitsers om de Joden uit het ziekenhuis mee te nemen en te doden. Ze zeiden tegen mijn moeder: 'Jij bent Jood'. Ze zag er ook erg Joods uit met haar zwarte krullen, maar ik was helemaal blond. De arts zei tegen de Duitsers: 'Hoe kan zij Jood zijn, kijk naar de dochter.' Toen lieten ze haar met rust."* Toen we de cadeautjes begonnen uit

te delen reageerde Sveta: *"Jullie hebben tulpenbollen gegeven. Ze waren zo mooi. Ik heb de bolletjes bewaard, maar de ratten hebben ze opgegeten. Ik heb gehuild toen ik het zag."* We beloofden nieuwe bollen mee te nemen. We lazen Romeinen 8:14-28 en spraken over de heerlijkheid die wacht voor de kinderen van God. *"Ja,"* reageerde Sveta, *"geloof, geloof, daar komt het op aan."* We baden voor Sveta. Behalve het kadopakket, gaven we ook nog zaden voor de tuin en het boek 'Een nieuwe periode in mijn leven' met getuigenissen van Joodse mensen.

Artsen weten geen raad met mij

Daarna bezochten we Valentina. Ze kwam met moeite naar de deur om die voor ons te openen. Wat was zij veranderd, ze zag er slecht uit. Valentina kon bijna niet lopen vanwege pijn in haar benen en heup. Zij vertelde: *"Ik hou alles beet om overeind te blijven, gisteren ben ik nog gevallen."* Valentina weet gewoon niet wat haar is overkomen: *"Na mijn 70e is het begonnen. Ik ben heel mijn leven niet ziek geweest. Artsen weten geen raad met mij. Er zijn onderzoeken geweest en foto's gemaakt."* Valentina somde op wat ze al uitgegeven had aan het bezoeken van de arts, de taxi, het maken van foto's en het onderzoek. Valentina kan door haar ziekte de samenkomst niet meer bezoeken: *"Eén keer ben ik nog geweest, daarna is het*

zoveel slechter gegaan. Wat ben ik blij dat jullie gekomen zijn." Valentina is nu in afwachting van welke conclusie een professor uit Charkov zal trekken uit de foto's als hij ze onder ogen krijgt. Deze vrouw heeft al zoveel mee moeten maken. Eerst stierf haar man en twee jaar geleden overleed haar zoon aan kanker. Het vervolg van het gesprek ging over

het verleden. Valentina vertelde nog hoe zij met haar moeder net op tijd in een vrachtauto wist te ontkomen aan de Duitsers: *"Op de eerste dag van de oorlog zijn mijn broer van zeven jaar en mijn zus van veertien door een bombardement omgekomen. Ook de vrachtauto waarin wij vluchtten, werd onder vuur genomen, maar niet getroffen. Mijn moeder vertelde altijd, dat zij de Duitsers in de vliegtuigen kon zien, zo laag vlogen ze over."*

Over haar man was ze ook vol lof. Het fotoboek met oude familiefoto's kwam tevoorschijn, waarbij we uitleg kregen. Het bezoek eindigde ermee dat Valentina zei: *"Ik ben tevreden met mijn leven."* Hier sloten we op aan met te spreken over het doel van het leven en Johannes 6 te lezen waar Jesjoea zegt; *"Ik ben het Brood van het leven."* We gaven haar behalve het kadopakket ook nog het boek 'Een nieuwe periode in mijn leven' en baden voor haar. We lieten een dankbare vrouw achter.

Op bezoek bij Ina

Het laatste bezoek deze dag was bij Ina. Deze weduwe van 81 jaar maken we altijd zo blij als we langskomen. Zij heeft last van hoge bloeddruk en kan daarom niet altijd de samenkomst bezoeken: *"Toen Tolik (haar man) volhield, hield ik ook vol. Hij heeft nog acht jaar geleefd na het insult dat hij kreeg en nog drie jaar na de zij-uitgang. Het is nu al weer drie jaar gelden dat hij overleed. We waren 57 jaar samen."*

Hoewel veel van haar familie heel ver weg in Siberië woont, zijn haar zoon en kinderen en kleinkinderen haar tot grote steun. Haar zoon belt om de andere dag. Hij ging om geld te verdienen naar Irkoetsk en is daar gebleven. Ina zei trots, toen we haar op de foto's op de kast wezen: *"Ik heb zes achterkleinkinderen."*

"Als we in Chmelnitsky waren gebleven, waren we doodgeschoten, net als de zus van mijn moeder met haar kinderen."

Ina ondervindt ook veel steun aan de andere vrouwen die de samenkomst bezoeken: *"Als er iemand ziek is en niet naar de samenkomst kan, belen we elkaar op om te vragen of te vertellen hoe de samenkomst was."* Ina vertelde nog over het verleden, dat zij haar vader nauwelijks gekend heeft, dat hij naar het front ging in 1941 en in december van dat jaar al was omgekomen. Zij vluchtte met haar moeder, zus en tante naar het oosten: *"Als we in Chmelnitsky waren gebleven, waren we doodgeschoten, net als de zus van mijn moeder met haar kinderen."* We gaven haar ook de cadeaus en Hans overhandigde een van de prachtige dekens, die door zijn tantes al jarenlang gebreid worden en als cadeau al aan tientallen mensen in Oekraïne en Wit-Rusland zijn uitgedeeld. Het wordt altijd heel erg gewaardeerd, want ze geven zo'n kleur aan de kamer.

Ina zei dat als haar gezondheid het toeliet zij a.s. sabbat naar de samenkomst wilde komen, waar we het 70 jarig bestaan van Israël zouden vieren. We baden ervoor. Tot onze wederzijdse blijdschap was Ina inderdaad op het feest aanwezig.

Haar vader laat haar niet gaan

Dinsdag hadden we een lange reis voor de boeg. Eerst reden we naar Beregova en werden bij de bezoeken begeleid door Ernst en Lena. Als eerst

Een deken voor Livia

bezoekten we hun dochter. Livia, 40 jaar, is vier jaar geleden gescheiden en woont nu met haar dochter Frederika van 14 jaar samen. De vader draagt financieel niet bij aan het gezin. Hij koopt zelden iets voor zijn dochter. Livia werkt als verpleegster in het ziekenhuis op de afdeling chirurgie. Ondanks dat zij veel meer uren maakt en vaak ook in het weekend moet werken, verdient ze niet meer dan 3200 Grivna per maand (iets meer dan €100). Op de vraag of ze weleens nagedacht heeft om naar Israël te gaan, antwoordde ze: *"Hier heb ik het goed en de vader laat zijn dochter niet gaan."* We legden haar uit wat Stichting Roechama inhoudt en dat we haar en haar dochter gaan sponsoren. Om haar te laten proeven wat ons drijft, geven we haar het boek 'De Schuilplaats': *"Ik zal tijd vinden om het te lezen,"* was haar commentaar.

Nadat we het cadeaupakket en de Hollandse kaas hadden gegeven, gaf Hans nog een prachtige gebreide deken en werden er nog foto's gemaakt.

Karl overleden

Het volgende bezoek bij het echtpaar Rosenberg was zwaar. Karl was ontslagen uit het ziekenhuis, maar dat was niet omdat hij hersteld was. We vonden hem slapend in bed, een kleindochter was er ook om hem te verzorgen. Hij is niet bij bewustzijn geweest. Zijn vrouw Vera kan heel weinig doen, omdat ze astma heeft. Ze was heel kortademig. Ze zei: *"Hij kan niet meer slikken, we moeten proberen wat vocht in te krijgen met de medicijnen."* Karl was opgenomen in het ziekenhuis vanwege een hartinfarct: *"Acht dagen geleden kon hij nog lopen."* Hij kon door de ziekte Parkinson al bijna niet lopen, praten

ging al heel moeilijk, nu was hij ook nog linkszijdig verlamd. We begrepen wel dat het niet lang meer zou duren. We baden voor Karl en Vera beiden en lieten behalve de cadeaus, de kaas, een CD en de Schuilplaats ook twee pakken pampers achter. Bij het weggaan zeiden we tegen elkaar: *"Dit zal niet lang duren."* De volgende dag werden we gebeld dat Karl overleden was.

De vrouw van Karl

Wachten als op de Messias

Daarna reden we een half uurtje richting de Roemeense grens naar het dorp Badalavo. Daar woont Irina, 70 jaar, met haar zoon, Kornel, 46 jaar, die psychisch ziek is. Kornel vertrok een aantal jaren geleden naar Israël. Hij werkte daar om de overkomst van zijn vrouw en dochter voor te bereiden. Toen hij terugkwam, leefde zijn vrouw met een ander. Kornel kreeg een zenuwzinking en de diagnose is nu schizofrenie en paranoia. Hij gebruikt zware en ook dure medicijnen. Omdat hij af en toe agressief wordt, kan zijn moeder hem niet alleen laten. Ernst vertelde dat Irina zo graag kennis met ons wilde maken, omdat ze zo blij is dat Roechama hen helpt met een sponsoring. Ernst zei: *"Ze wacht op jullie, zoals ze op de Messias wachten. Ze kon er gewoon niet van slapen, dat jullie zouden komen."* Irina had van alles klaar staan op tafel, waarmee ze

Bedolven onder beddengoed

Een hartelijke ontvangst van Galina

haar dankbaarheid uitdrukte. We ontmoetten ook Kornel, die ook wel mee wilde praten, maar moeilijk uit zijn woorden kwam. Hij kan ook moeilijk zijn handen 'besturen'. Van de handige man die alles kon maken, is weinig meer over. Hij zei: "Met het verstand kan ik alles maken, maar mijn handen luisteren niet."

Irina is in Badalavo geboren en werkte vroeger in een Kolchoz: "In die tijd konden we goed leven. Nu is het veel moeilijker." Irina heeft veel verdriet gehad in haar leven. Een tweede zoon overleed bij zijn geboorte en niet lang geleden kwam haar broer om bij een auto-ongeluk. We waren blij dit gezin te kunnen bemoedigen. Ze kregen ook de cadeaus en de CD met Hebreeuwse en Russische liederen en het boek De Schuilplaats. We bedolven haar bijna onder het beddengoed, het kussen en een gebreide deken.

Daarna namen we afscheid van Ernst en zijn vrouw. We hadden al twee matrassen overgeladen en ook veel beddengoed en gaven hen ook het boek de Schuilplaats, een stuk kaas en twee CD's. Zij reden terug naar Beregova, wij vervolgden de weg naar Vinogradova. De weg was vreselijk slecht, alle auto's slingerden van links naar rechts om de grootste kuilen en gaten te omzeilen. Het ontlokte Hans de opmerking: "In Oekraïne herken je dronken mensen, doordat zij als enigen recht rijden."

Ik loop met mijn hoofd tegen de muur

Veel later dan gedacht kwamen we bij Galina in Vinogradovo aan. Natuurlijk moest er eerst gegeten worden. Onder het genot van het eten van soep en van Tjolent, een Joods gerecht, praatte Galina ons bij. Er zijn

altijd wel nieuwe ontwikkelingen: "Jolana is heel ziek, haar nieren werken helemaal niet meer. Ze gaat drie keer per week dialyseren en Angela verwacht haar derde kindje."

Ook het uitgebreide verhaal van Maria en de hoofdbreken die het haar gekost heeft, vertelde Galina: "Ze heeft grote problemen met haar benen. Met krukken lopen gaat haar ook al heel moeilijk af, daarom heeft ze een rolstoel nodig. In 2010 is haar man overleden. Ze heeft drie kinderen, een dochter en twee zoons.

De ouders van Maria overleden en Maria woonde in het huis van haar ouders. Maar haar zus die naast haar woonde en het huis wilde hebben, heeft haar net zolang tegengewerkt, tot Maria vertrokken is naar een appartement. Ze leeft daar zonder inkomen en pensioen krijgt ze pas als ze 62 jaar is. Een weduwepensioen krijgt ze ook niet, omdat haar man officieel maar 12 jaar in een fabriek gewerkt heeft en daarna klapte de Sovjet Unie uit elkaar en was er weinig werk, alleen wat 'zwart werk'. Kan zij daar wat aan doen? Om een invaliditeitsverklaring te krijgen moet je vier maanden in het ziekenhuis verblijven en daar heeft ze het geld niet voor. Ik kom regelmatig bij haar en dan heeft ze zelfs geen brood op de plank. Ook Chesed dat nu onder L'vov valt geeft haar helemaal niets. Ze mist de nodige verklaringen, bijvoorbeeld hoeveel pensioen zij krijgt, terwijl ze helemaal geen pensioen krijgt. Ik was zo boos, ik wil graag helpen, maar ik loop met mijn hoofd tegen een muur," zo besloot Galina haar verhaal. Ze vertelde dat ze van plan was om naar L'vov te bellen en dat ze de geldschieter van Chesed, JOINT zou schrijven: "Ik zal alles wat ik op mijn hart heb vertel-

len of schrijven. Ik zou graag willen dat Roechama haar gaat sponsoren." Eén van de jongelui bood direct aan: "Ik wilde al iemand gaan sponsoren en ik zal haar gaan helpen." Galina was zo blij, ze vloog hem spontaan om de hals en wenste hem: "Geve God je gezondheid, geluk en dat je 120 jaar oud mag worden!" Een typisch Joodse wens. Galina zei ook nog: "Ik zelf heb zoveel zorgen om mensen, dat ik nu zelf suikerziekte heb."

Eerst een maaltijd bij Galina

Anna

Veel tijd voor bezoeken hadden we niet. Nadat we spullen uitgeladen hadden, die Galina zelf onder de mensen zal verdelen, bezochten we eerst Anna en haar familie. De sponsor had een doos met producten mee gegeven. Omdat het 1 mei was, een nationale feestdag in Oekraïne, waarop niet gewerkt wordt, was de hele familie compleet. Behalve moeder Anna, was ook haar zoon en haar dochter met haar aanstaande man aanwezig.

De hele familie was thuis

“De mensen zijn van streek, ze kunnen nergens meer naar toe.”

Ze zeiden dat ze in de zomer gingen trouwen. We gaven het pakket af. Het werd met dankbaarheid ontvangen. Er was ook net een vrouw, een familielid van Anna, aanwezig die zich interesseerde in de geschiedenis. We gaven haar het boek 'de Schuilplaats' en 'Waarom ik?' van Jacob Damkani en een CD voor de bruiloft.

Maria

We reden daarna weer die vreselijke weg richting Beregova omdat we twee gezinnen in Vilok wilden bezoeken. De eerste was Maria, door Galina aanbevolen om te worden gesponsord. Ze zat aan de weg tussen allemaal kleding die ze zorgvuldig uitgehangen had over de schutting: *"Deze kleding heeft ze gekregen van vrienden en dorpsgenoten, die mag ze verkopen*

blij. Maria probeerde de rolstoel, hij paste precies. Galina grapte dat de sponsor maar bij haar moest blijven om haar met de rolstoel te kunnen rijden. Natuurlijk wilde Maria met haar nieuwe sponsor op de foto. We gaven haar de cadeaus, de kaas, een gebreide deken, het boek 'De Schuilplaats' en ook nog zaad voor de tuin, die ze aan de buurman zou geven, zei ze.

Ook Angella met haar twee kinderen brachten we een bezoek. Haar man Valodja was niet aanwezig. De twee kinderen kregen wat leuk speelgoed; het meisje een poppenwagen met pop en de jongen een grote speelgoedauto. Wat waren ze blij. Voor het gezin was een koffer samengesteld met alle kleding op maat. Ook voor de aanstaande baby hadden we het één en ander bij ons.

Weeskinderen met vier kinderen

Hierna reden we de slechte weg voor de derde keer om Galina thuis te brengen. We namen afscheid nadat zij ons de weg gewezen had naar het adres van een nieuw gezin. Dit gezin had Nadya van Zhyttya ons aanbevolen, om bij hen langs te gaan toen zij hoorde dat wij naar Vinogradovo zouden reizen. Moeder Olga is wees en opgegroeid in het weeshuis in Perechin. Haar man Stefan is sinds een jaar ook wees. Toen overleed zijn moeder op de leeftijd van 54 jaar. Zijn vader heeft hij nooit gekend. Tot een jaar geleden leefden het jonge stel met hun vier kinderen in één kamer bij Stefans moeder in huis. Nu hebben ze ook de keuken erbij en heeft Stefan een stukje aan het huis erbij gebouwd. Olga: *"Hij begon eraan toen hij 350 Grivna (11 Euro) had en steeds heeft hij wat gebouwd als er wat geld verdiend was."* Het was nog steeds

heel armoedig in huis, maar wat was het een lief gezinnetje met kinderen in de leeftijd van 10, 9, 5 en 2 jaar. Ze hebben zo jong al geen enkele opa en oma meer.

Olga vertelde dat ze op zesjarige leeftijd naar het weeshuis in Perechin werd gebracht: *"Mijn vader sloeg mijn moeder, zodat zij overleed."* We zagen buiten een paar jongens, ook een neger: *"Hij is ook een weesjongen, we noemen hem Niger, hij eet hier,"* verklaarde Stefan zijn aanwezigheid: *"De andere jongen dient in het leger en als hij verlof heeft, komt hij bij ons langs."* We zochten in de busjes naar passende schoenen en kleding voor het gezin. We zagen de vrijgevigheid van Stefan; wat hem niet direct paste, hield hij achter voor zijn vrienden buiten. We hadden een prachtige kinderbijbel in het Oekraïens en ook wat andere boekjes met Bijbelvertellingen met platen. Natuurlijk kreeg dit gezin ook een cadeaupakket en het boek 'De Schuilplaats'.

We namen afscheid en reden de lange weg van Vinogradovo terug naar Uzgorod. Het was al bijna elf uur toen we in ons hotel Nehemia aankwamen.

De mensen zijn van streek

Woensdagmorgen hadden we eerst een ontmoeting met drie vrouwen die voor Roechama 'werken'; Yudit, Lylia en Olga. Nu er geen Chesed gebouw meer is, spraken we af in een cafeetje. De nieuwe situatie met Chesed, die nu een bijkantoor van Chesed Arije in L'vov is geworden, werd besproken: *"Van de 15 medewerkers zijn er nu nog twee over; Jura en Dina, maar het werk is bijna niet minder geworden. De mensen zijn van streek, ze kunnen nu nergens meer naar toe,"* zo schetste Yudit de huidige situatie. Olga helpt Jura nog wel als vrijwilligster, omdat zij alle Joodse mensen in Uzgorod goed kent. Zij verzamelt alle informatie en geeft die door.

Een rolstoel voor Maria

om toch een beetje in haar levensonderhoud te kunnen voorzien," legde Galina uit. Maria liep met behulp van haar krukken naar het huis. Wij reden de rolstoel die we bij ons hadden achter haar aan. Galina vertelde wie haar zou gaan sponsoren. Wat was ze

Angella met haar kinderen

Stefan, Olga en de kids, wat een lief gezin!

Met Lylia bespraken we de financiële zaken. Zij houdt de boekhouding bij voor Roechama. Yudita is ons contactpersoon. Zij geeft de informatie door van de mensen en houdt ons op de hoogte van veranderende situaties van mensen. Hulpvragen gaan ook via haar. Zij verzamelde ook de informatie m.b.t. de maten van kleding en andere spullen die nodig waren en gaf dat aan ons door.

We besloten alle drie vrouwen ook

Overleg in een café

"...Van de 15 medewerkers zijn er nu nog maar twee over."

maandelijks te sponsoren, omdat ze behalve een pensioentje verder geen inkomen hebben. Zij doen veel 'vrijwilligerswerk' voor de Joodse mensen en voor Stichting Roechama.

Nieuwe gemeenschapsruimte

Daarna reden we naar de Moekatsjevostraat in Uzgorod, waar een voormalige opslagplaats omgebouwd wordt tot een soort Joods centrum. De voormalige directeur Michaël Galin is er al maanden druk mee. Hij is namelijk voorzitter van 'de Joodse gemeenschap.' Hij ontving ons hartelijk en leidde ons enthousiast rond. We verbaasden ons erover wat er al tot stand was gebracht. Er zijn een paar 'gastenverblijven' ingericht met een gemeenschappelijke keukentje en badkamer: "Als jullie in Uzgorod zijn, kunnen jullie hier overnachten", nodigde hij ons oprecht uit. Er is een ruimte voor kantoor, dat tegelijk ook een museum ruimte gaat worden. Ook is er een zaaltje waar de Joodse mensen uitgenodigd kunnen worden voor ge-

meenschappelijke activiteiten. Joods agentschap, dat geleid wordt door Ina, de vrouw van Michaël, krijgt ook een kamertje waarin een lange tafel en een paar boekenkasten de ruimte al bijna helemaal vullen. Het gebouw heeft op plaatsen waar mensen aan een bureau komen te zitten vloerverwarming. De grote ruimten wil Michaël met grote hangende convectors laten verwarmen op de tijdstippen dat er mensen aanwezig zijn.

Als Stichtingsbestuur besloten we later om ook een bijdrage te leveren aan de kosten van het gebouw, omdat het een belangrijke functie gaat vervullen in het bijeenbrengen van de Joodse mensen. Zij hebben anders helemaal geen centraal punt voor samenkomsten meer, zoals vroeger het gebouw van Chesed.

Ik zal ook spoedig sterven

We reden naar Moekatsjevo waar we met Ira een aantal mensen zouden bezoeken. Ira is niet meer in dienst van Chesed, maar zij wordt door alle Joodse mensen nog steeds gebeld als ze hulp nodig hebben of problemen hebben. Als vanouds stapte Ira in en leidde zij ons naar de mensen, die we zouden bezoeken. Als eerste bezochten we Berta. Zij kon niet langer in haar eigen huis wonen, omdat haar zoon, die verslaafd is, haar steeds onder bedreiging geld afnam. Ze was gewoon bang voor hem. Bertha woont nu sinds anderhalf jaar in een kamertje dat zij huurt van de eigenaar. Zij betaalt het van haar miezerige pensioen, zoals ze het zelf noemt. Ook een andere oudere vrouw heeft een kamer. Zij delen de keuken en toilet en badkamer. Het eerste wat Berta zei toen ze zag dat haar sponsors niet bij de bezoekers waren: "Wanneer komt mijn sponsor weer?" Berta maakte zich grote zorgen: "Ik heb in het ziekenhuis gelegen voor mijn hart en longen. Twee weken lag ik aan het infuus. Ik had dit nooit gedacht. Ik zal ook spoedig sterven." Het was niet aan haar te zien. Ze leek aardig vitaal voor haar 80 jaar. Berta krijgt gelukkig drie a vier uur een huishulp elke dag. We praatte over de dure (Duitse) medicijnen, die niet vergoed worden, maar die ze wel nodig heeft: "De medicijnen, die

Berta luistert aandachtig naar het Woord

ik gratis krijg van de regering helpen niet." Ira verklaarde ons waarom zoveel mensen hoge bloeddruk hebben: "Ze leven voortdurend in stress, je kan steeds minder kopen voor het geld. Wie kan bijvoorbeeld nog vlees kopen?" Ira vervolgde: "Vorig jaar zijn er heel veel mensen overleden, van de 34 mensen, die ik help, zijn er nu nog 24 over. Er zijn dus ook huishelpsters die geen werk hebben en thuis zitten." Ira benoemde ook het positieve: "Veel oudere mensen zijn gelovig, dat geloof ondersteunt hen. Jonge mensen zoeken het niet bij God. Met dit alles wat ons overkomt, beproeft God ons. Het geloof redt je."

Alleen geloof hè

Berta, die zelf zo zwaar beproefd wordt, omdat haar zoon haar huis nu in bezit heeft, maar niet naar haar omkijkt, ging daar nog op door: "Het gebeurt dat iemand zich bekeert, maar dat het te laat is." Daarmee doelend op haar zoon, dat hij tot inzicht zal komen dat hij zijn moeder veel onrecht heeft aangedaan. We pakten de Bijbel en direct stond Berta op om haar huisgenoot Lena ook te halen. Zij wilde echter niet komen. We lazen Psalm 27: 1 en 2 "De HEERE is mijn licht en mijn heil, voor wie zou ik vrezen? De HEERE is mijn levenskracht, voor wie zou ik angst hebben?" Wim legde uit dat ook David veel beprovingen kende, dat hij ook een zoon had die opstandig was, maar dat hij op God vertrouwde. En dat God naar ons omgezien heeft, door Zijn Zoon te zenden om ons te redden: "Zijn Naam is Immanuël, God met ons en dat is Hij ook. Hij stierf in onze plaats en droeg onze zonden..." Wim wees er ook op dat het net als bij Abraham alleen op geloof aankomt; dat rekt God voor gerechtigheid. Berta luisterde honderig en herhaalde: "Alleen geloof he,

ja." We baden met haar en we mogen geloven dat ze met haar hart meebad. We wisten op dat moment niet dat ze een dag later niet meer zou leven. Berta zei nog: "Doe de groeten aan mijn sponsor, zij hebben mij gered." Daarna liep ze mee naar buiten, tot aan de poort, waar we nog een laatste foto van haar maakten. De volgende dag belde Ira, dat Berta dood op bed gevonden was.

De laatste foto van Berta, bij ons afscheid

Vertel hen alles

We gingen daarna bij Sasja en zijn moeder Maya op bezoek. Sasja, die lichamelijk erg zwak is, heeft met hulp van Roechama een studie op de kunstacademie kunnen doen. Hij heeft het schilderen echt in de vingers. Maya vertelde dat Sasja van streek was, toen hij hoorde dat wij kwamen en hij ons niet kon ontmoeten: "Hij verdient wat geld met het versieren van wanden in huizen en cafeetjes en kon geen vrij nemen. Hij zei tegen mij: "Vertel hen alles."" Dat deed Maya, maar eerst gaf ze een portretschilderij van de twee jongens die er de vorige reis bij waren en die Sasja gefotografeerd had. Het was heel mooi geworden. Maya vertelde verder inderdaad nog het één en ander. Dat Sasja nu al 22 jaar is, een baardje heeft, en dat hij geen werk kon krijgen voor waar hij precies voor geleerd had, n.l. grafisch ontwerpen. Ook dat hij bij het theater had kunnen komen werken, maar dat ze

daar drinken en roken: "Sasja's vrienden nodigen hem nu al niet meer uit voor feestjes, omdat ze weten dat hij daar toch niet van houdt." Maya vertelde ook: "Op dit moment exposeert Sasja op het kasteel met een paar schilderijen. Ook met een groot schilderij dat hij probeert te verkopen." We bekeken een aantal indrukwekkende schilderijen. Daarna liet Maya haar eigen keuken nog zien, die Sasja helemaal in Japanse stijl had beschilderd. We waren maar wat trots op Sasja en gaven dat aan Maya door. We hadden voor hem ook nog grote vellen wit en gekleurd papier bij ons, waar hij heel blij mee zal zijn, volgens Maya. We lieten hier natuurlijk ook de cadeautjes achter en een boek.

Zo wonen ze in Afrika nog niet

We waren benieuwd hoe het met Emma zou gaan, het nu achtjarige meisje, dat bij haar oma woont, omdat haar moeder in Moskou woont en werkt. Al vlak na haar geboorte is Emma achtergelaten bij haar oma. Haar moeder "had haar niet nodig." We bezochten haar bij haar oma Alla, die nu 58 jaar is. Alla vertelde dat de moeder van Emma ongeveer een jaar geleden getrouwd is met een jonge man van ongeveer 25 jaar: "Ze zijn

Emma blij met haar cadeautjes

Emma zaait vanaf het balkon

hier geweest vóór hun huwelijk. In Moskou wonen ze beter. Zoals ze bij ons wonen, wonen ze in Afrika nog niet," verklaarde oma Alla de keuze van haar dochter. Vervolgens ging Alla door op het zware leven in Oekraïne: "Waar je ook gaat, overal, onderweg, in de bus, in de winkels, gaat het erover dat alles duurder wordt en zeggen de mensen: "Waar moet je het van betalen?""

We besteedden nog aandacht aan Emma. Zij zei dat ze veel vrienden heeft, wat ons niet verbaasde, zo'n lief leuk meisje. Omdat we begrepen dat er geen geld was voor vakantie of een kamp, lieten we dat achter voor een leuke besteding, want drie maanden vakantie zonder ergens naar toe te kunnen gaan, is wel een heel lange tijd. Alla vroeg nog om het adres van de sponsor: "Dan kan Emma een tekening maken en die opsturen." Namens Roechama gaven we naast de cadeautjes ook nog het boek 'De Schuilplaats', dat ze nog niet bleek te hebben. Emma zwaaide ons vanaf het balkon na.

Het gezin Goma

We namen afscheid van Ira in Moekatsjevo en reden in de richting van Irsjava. Na een half uurtje

Taart vanwege de jarigen

rijden waren we in het dorp waar de familie Goma woont. Igor en Loeba en hun kinderen zijn voor ons als vrienden. Vader Igor is Joods, maar omdat hij met zijn gezin gevlucht is uit het oosten, kan hij dat niet met documenten bewijzen. Daarom kan Chesed hen ook niet helpen. Het gezin is een gelovig gezin, wat ook te zien

is in de orde, de structuur en de liefde die in het gezin zo aanwezig zijn. Het gezin is pas weer uitgebreid met een twaalfde kind, een meisje, Eleonor. We werden door heel het gezin hartelijk ontvangen inclusief de moeder van Igor, die overgekomen was in verband met de geboorte van het jongste meisje. De tafel stond gedekt. Er stond ook een grote taart, het bleek precies de verjaardag te zijn van de tweeling Rodrik en Vova, die op deze 1 mei tien jaar geworden waren. We vroegen of Igor werk heeft. Hij antwoordde: "Ik werk als directeur op een speciale, christelijke, school in Vinogradovo, waar voornamelijk straatkinderen onderwijs krijgen. Heel veel zigeunerkinderen bevinden zich hieronder. In de Karpaten zijn wel 50.000 zigeuners. De leerkrachten zijn gelovigen, ik word betaald door 'de kerk'. Het is geen groot salaris, maar genoeg." Het blijkt geen gemakkelijke baan, er zijn heel grote problemen, maar het wordt gezegd.

Ik ben altijd een vreemdeling geweest

Igor vertelde ook van zijn afkomst. Zijn opa blijkt een Iraanse Jood te zijn, die lang geleden met andere Joden vluchtte naar Turkmenistan, toen Sji-ieten hen trachten te vermoorden. De moeder van zijn moeder is daar ook gedood en Igors moeder groeide op in een kindertehuis, waar ze haar afkomst heeft verborgen: "Er werd tegen haar en haar familie gezegd: 'Het is beter dat jullie zeggen dat jullie Turkmenen zijn.'" Ook Igor zelf heeft antisemitisme ervaren tijdens zijn leven: "Twee weken voor onze bruiloft in 2001 werd ik uitgescholden voor 'zjied' (scheldwoord voor Jood). En werd mij duidelijk gemaakt dat ik

De familie Goma

"...het is veiliger als jullie zeggen dat jullie Turkmenen zijn..."

hier, in Oekraïne, niet thuishoorde."

Het werd tijd om de koffers en tassen met kleding, speelgoed en andere spullen binnen te halen, o.a. ook een naaimachine die door de sponsor was meegegeven. Het werd een waar feest voor iedereen, omdat we zoveel meegebracht hadden, vooral kleding die gesorteerd was, door de sortergroep in Krimpen, naar de maten van elk kind.

Daarna spraken we nog door over de tijd waarin we leven en Gods plan met Israël. We gaven hem ook nog boeken. Hij wilde ze gaan uitdelen. Igor zei: "Ik geloof al in Jesjoea vanaf mijn 18e jaar. Ik ben altijd een vreemdeling geweest. Ik zie dat mensen voor zichzelf leven en koud zijn. We leven in een tijd waarvan Daniël in hoofdstuk 12:10 profeteerde: 'Velen zullen gereinigd, wit gemaakt en gelouterd

Cadeautjes voor de familie

worden. De goddelozen echter zullen goddeloos handelen...".

Het gezin zong nog een paar prachtige Russische en Hebreeuwse liederen voor ons en wij één lied voor hen. Ook baden we nog voor elkaar. We namen met blijde en dankbare harten afscheid van dit prachtige gezegende gezin en reden terug naar Uzgorod.

Zodat ik Jesjoea mocht vinden

Donderdag bezochten we samen met de beide Nadya's van Zhyttia een paar

Rosalina, 96 jaar, en nog zo vitaal

adoptiegezinnen. Eerst gingen we naar Rosalia, de Joodse vrouw van 96 jaar, die een concentratiekamp en een massagraf overleefde en in 1949 door haar zus tot geloof kwam in Jesjoea. Haar levensverhaal is zo indrukwekkend. Elke keer als we bij haar komen, vertelt ze er wel wat over. Ook deze keer: "Mijn familie is in 1941 opgepakt. Mijn ouders en broers en zussen heb ik nooit meer gezien. Alleen mijn zus en ik die niet thuis waren, hebben de oorlog overleefd. Ik heb gezien dat Joden in de synagoge werden opgesloten en daarna werd de synagoge in brand gestoken. Anderen werden levend begraven. Dagenlang bewoog de aarde. Het was allemaal zo verschrikkelijk. Ook wat de Russen bij de bevrijding deden met de vrouwen en meisjes. Acht jaar heb ik mijn zusje

niet gezien. Het geluk voor mij was, dat mijn zus na de oorlog Jesjoea heeft aangenomen. Eer aan God, dat Hij mijn zus heeft gespaard, zodat ik Jesjoea mocht vinden. Eerst streden we erover, toen ik zelf de teksten las in Jeremia en Jesaja over de Messias kwam ik ook tot geloof. In die tijd waren er geen Joden die in Jesjoea geloofden. Ik ben God heel dankbaar dat er velen Jesjoea hebben aangenomen door de jaren heen."

Noesja met 'De schuilplaats'

Hechte vriendschap met Jacob

Rosalia liet ons het zaaltje zien waar de gemeente elke sjabbat samenkomt. We zongen een lied voor haar en gaven haar ook een paar boeken. "Moge God jullie arbeid zegenen", zo herhaalde ze een paar keer. Zoals ze ook zei, hoewel haar jeugd verschrikkelijk was: "Nu in mijn ouderdom ken ik zoveel geluk."

Eerst gesloten, nu open

De 78-jarige Joodse weduwe Noesja, die we daarna bezochten, was jarenlang erg gesloten. Jaren geleden hadden ze haar vanuit Zhyttia al eens bezocht, maar toen wilde ze verder geen contact. Tot haar zus, die bij haar woonde, ernstig ziek werd vorig jaar. Een achternicht in Uzgorod vroeg aan Nadya bij die zus langs te gaan. Het eerste bezoek samen met Vanya was wel fijn: "maar we voelden dat Noesja gesloten bleef." De tweede keer ging Nadya alleen. Toen was het een heel andere vrouw, veel opener. Nadya vertelde: "Toen we vroegen waarom ze zo gesloten was geweest de eerste keer, antwoordde ze dat dertig jaar geleden haar man was overleden. En dat zij toen achterbleef met twee jongens. Iedereen wilde dat zij gelijk weer zou trouwen en daarom werden er mannen op haar afgestuurd: "Maar ik hield van mijn man en wilde geen andere," zei ze. En Vanya was natuurlijk ook een man. Toen begrepen we, dat iedereen die mannen bij haar brengt niet welkom is."

Heel leuk was dat Nadya aan Noesja vertelde dat haar man haar als troetelnaam ook vaak Noesja noemt.

Zij reageerde: "Dan is hij waarschijnlijk Joods, want alleen Joden noemen hun vrouw zo!"

Het bezoek bij Noesja was fijn, maar we merkten wel dat zij erg gespannen was. Noesja heeft een poosje in Israël gewoond met haar twee zoons, maar kon daar niet aarden. Ze verlangde terug naar het land waar haar herinneringen met haar man liggen: "Mijn man is 40 jaar geleden overleden. Ik heb een heel jaar gehuild van verdriet."

Noesja heeft al achterkleinkinderen en gaat wel regelmatig naar Israël op bezoek bij haar kinderen en kleinkinderen: "Maar om bij mijn zonen in te gaan wonen is wat anders. Mijn schoondochters eren mij, maar als ik zeg dat ik bij hen kom wonen, gaan ze huilen."

We vertellen Noesja van het sponsorplan en dat zij via Zhyttia ook geholpen gaat worden. De hulp werd dankbaar aanvaard: "Ik krijg 1700 Grivna (€ 55,-) als pensioen, en verder krijg ik niets."

Het boek de Schuilplaats, dat we haar gaven, zal ze zeker lezen: "Ik hou van lezen en ik zal het zeker lezen."

Jacob nu weduwnaar

In dezelfde plaats Moekatsjevo woont ook Jacob, die nu weduwnaar is. Hij was na het overlijden van zijn vrouw Galina meegenomen naar Duitsland door zijn kinderen, zodat hij niet alleen het verdriet hoefde te verwerken. Jacob was na een paar maanden weer teruggekeerd naar zijn appartement. De ontvangst was hartelijk en emotio-

neel. Jacob vertelde dat hij in Duitsland ook al aan de taalstudie was begonnen, want er zijn mogelijkheden om verenigd te worden met zijn familie: "Je moet een aantal punten verzamelen: dat ik Joods ben, levert punten op, ook mijn opleiding en dat mijn kinderen er al wonen. Alleen mijn leeftijd is een minpunt. Daarom ben ik gelijk begonnen met Duits te leren."

Op de vraag van de jongelui hoe hij vanuit het oosten van Oekraïne in het westen was terechtgekomen antwoordde hij: "Ik had een eigen zaak. Toen de Russen Oekraïne invielen, begreep zelfs mijn familie in St. Petersburg niet wat er gebeurde. Toen ze in onze buurt begonnen te schieten, heeft ons hele dorp twee weken in een kelder gezeten. Mijn vrouw heeft kanker gekregen als gevolg hiervan. We hebben alles achter gelaten en zijn naar Moekatsjevo gekomen. Ik dacht eerst nog dat we terug zouden kunnen na enige tijd. Maar dit is geen twist meer, dit is echt oorlog. Voor heel Europa is dit een ramp.

Toen we hierheen kwamen maakten we kennis met Wim en Ria. Al vier jaar kennen we elkaar en helpt Roechama ons. Wij hadden niets, zelfs geen lepels en borden, we hebben alles achter

"Dit is echt oorlog. We hebben alles achter gelaten en zijn naar Moekatsjevo gekomen."

moeten laten."

Ook nu valt het voor Jacob niet mee om rond te komen: "Toen Galina nog leefde, hadden we twee pensioenen. De huur is nog omhoog gegaan."

We spraken nog over Galina. Jacob kon alleen maar roemen over zijn lieve vrouw, die hij zo mist: "Emotioneel is het nog zo verwarrend," gaf hij aan. We bemoedigden Jacob vanuit het Woord van God en lieten ook wat cadeautjes achter.

Ik wil geen rechtszaak aanspannen

We reden terug naar Uzgorod en zetten de beide Nadya's af. We deden daarna nog twee bezoeken met Yudita bij mensen die we via Chesed sponsoren.

Als eerste bezochten we de vroegere arts Ilja die samen met zijn vrouw Anna en zoon Sasja in een groot huis woont. We werden naar de 'studeerkamer' gebracht voor de kennismaking. We zagen direct dat het oude huis vanwege de slechte staat waarin het verkeert veel onderhoud nodig heeft. Gezien de huidige situatie in het gezin heeft dit geen prioriteit.

Ilja, 69 jaar, geboren in Leningrad was een beroemde longarts. Hij werd als arts geplaatst in Uzgorod, in een tuberculosekliniek. Zo ging dat in de Sovjettijd. Ilja werd echter zelf ziek; hij leidt aan suikerziekte en aan Parkinson. We zagen dat hij heel erg schudde met zijn lichaam en maar moeilijk kon praten en lopen. Ilja vertelde, moeilijk verstaanbaar, iets van zijn leven. Zijn vader was Joods, zijn moeder Russisch. Ilja is eerder getrouwd geweest. Zijn eerste vrouw woont in Israël, net als de twee kinderen en vijf achterkleinkinderen. Zijn huidige vrouw is veel jonger dan hij. Samen kregen ze in 1993, op Rosh

Hasjana, een zoon Sasja. Hij heeft geschiedenis gestudeerd, vertelde hij zelf, maar hij heeft geen werk en zorgt nu voor zijn vader.

De ouders van Ilja zijn tijdens de oorlog geëvacueerd geweest en konden zo de oorlog overleven.

Ilja heeft als arts ook nog vier weken in Tsjernobil gewerkt, maar omdat hij dat niet met documenten bewijzen kan, krijgt hij niet het extra pensioen waar hij recht op heeft: "Ik wil geen rechtszaak aanspannen voor een hoger pensioen." Ilja ontvangt een pensioen omgerekend van 80 euro per maand. Daar heeft hij dan zijn hele leven als 'beroemde' arts voor gewerkt. Gelukkig werkt Anna ook nog, als apothekeres. Zij verdient omgerekend 110 euro per maand. Van dit geldt moet gas, water en licht betaald worden en dat is niet weinig. Daarnaast moeten de dure medicijnen die Ilja echt nodig heeft ook uit eigen zak betaald worden. Er blijft heel weinig geld over voor voedsel. Daarom is dit gezin voorgedragen om gesponsord te worden. We zagen wel dat dit hard nodig is. Ze toonden hun dankbaarheid voor de hulp en wij gaven hen alle drie een cadeautje naast de tas met spulletjes en een prachtig gebreide deken; Het boek 'De Schuilplaats', 'Waarom ik?' en de CD met Hebreeuws, Russische liederen.

We werden nog uitgeleide gedaan tot in de straat waar de auto stond. Voor dat we afscheid namen, maakten nog een paar mooie foto's.

Ze willen niet dat wij leven

We gingen bij Sergey langs. Deze man met een indicatie 'invalide van de derde groep' vanwege zijn gezichtsbeperking, is nooit getrouwd geweest. Hij woonde bij zijn moeder, totdat zij stierf. Het invaliditeitspensioen van

Sergey met Olga van Chesed

ongeveer 40 euro is niet voldoende om van te leven. Sergey praat graag en ook deze keer had hij veel te vertellen. Over de politieke situatie zei hij: "In de politiek willen ze niet dat we leven, maar we leven!" Verder vertelde hij waar hij mee bezig is, met geestelijke zaken. Niet lang geleden heeft hij een seminar gevolgd over morele dingen, over het 'hoe te leven?'. "Ik ben al in veel kerken geweest, maar als er fanatiekelingen zijn, ga ik weg. Ik ben nu lid van de Russisch orthodoxe kerk." Sergey probeert naast zijn schamele pensioen geld te maken van zijn gedichten en ook van zijn foto's die hij op internet plaatst. Maar het levert niet veel op.

Verder sprak hij nog over zijn moeder die een paar jaar geleden overleden is: "Ik geloof niet dat de dood het einde is, we houden niet op te bestaan." We luisterden geduldig naar de monoloog en beëindigden het samenzijn met hem nog de tas met cadeautjes aan te bieden en een CD.

Er moet iemand op oma passen

We deden met zijn vijven nog een bezoek bij een 'oude bekende', Lydia. Het was al meer dan tien jaar geleden dat we voor haar een in Nederland op maat gemaakte beenbeugel meenamen. Die had ze nodig omdat haar onderbeen en voet verkeerd waren gezet nadat ze door een dronken automobilist was aangereden. Ze leerde door deze beenbeugel weer goed lopen.

We wisten dat Lydia aan de ziekte van Alzheimer lijdt. Haar dochter, die vroeger niet zo naar haar moeder omkeek, bleek erg veranderd. Ze was er het hele bezoek ook bij. Wat was Lydia blij en gelukkig haar 'oude vrienden' weer te ontmoeten en te kunnen omhelzen. Er was herkenning en een opnieuw beleven van de bezoeken in het verleden, die zo onnoemlijk veel

Samen met Ilya, zijn vrouw en zijn zoon

voor haar hebben betekend. Ze bleef ook nu maar stralen, vooral toen we aan het eind van het bezoek een paar liederen voor haar gingen zingen. En dat niet alleen, ze begon spontaan mee te klappen en te bewegen. Ira, haar dochter, had een paar heerlijke cakes gebakken. Eén was net uit de oven, die gaf ze met ons mee.

Ira vertelde dat haar dochter Diana ondertussen al 16 jaar is. Zij woont nog thuis. Ze moet nog een jaar leren en denkt dan naar Israël te gaan: "Maar er moet iemand op oma passen." Ira vertelde ook dat Nadya, haar andere dochter, getrouwd is: "Ze ging naar de Joodse school in Odessa. Ze mocht op excursie naar Israël. Ze werd daar voorgesteld aan jongemannen. Van te voren ware de karakters vergeleken. Ze heeft met één jongen meer kennis gemaakt en een paar uur door Jeruzalem gewandeld. Twee weken later stuurde hij een cadeau op, dat betekende dat hij haar trouwen wilde. Hij is naar Odessa gekomen en een half jaar later zijn ze getrouwd. Ze hebben nu vier kinderen."

We genoten net zo van het samenzijn als Lydia en haar dochter. We sloten het bezoek af met een paar foto's en natuurlijk werden ook hier cadeautjes en boeken achtergelaten. De volgende dag kwam Ira helemaal op de fiets naar het hotel, aan de andere kant van de stad. Ze had nog een paar grote cakes gebakken, die ze achter op de fiets had gebonden. Op deze wijze drukte zij haar dankbaarheid uit.

Wat was Lydia blij!

Het was een shock voor ons

Het was lang geleden dat we Magda hadden gezien. Dat was toen haar blinde moeder nog leefde en door Roechama gesponsord werd. Nu had haar kleinzoon Arthur een sponsor nodig en bezochten we hen beiden. Arthur herkende ons nog van ongeveer tien jaar geleden toen we bij zijn overgrootmoeder op bezoek gingen, zei hij. Zijn eigen verhaal is heel verdrietig. Magda vertelde: "Zijn ouders zijn met de twee jongere kinderen in augustus vorig jaar naar Israël geëmigreerd. Arthur zou ook meegaan, maar toen ze de documenten in Kiev gingen opmaken, kwamen ze erachter dat Arthur van de vierde generatie is en alleen mee had gemogen als hij nog geen achttien jaar was. Maar hij is al vijftientig. Het was een shock voor ons toen we dit hoorden. Zijn ouders proberen nu vanuit Israël hem naar Israël te krijgen, maar tot nu toe zonder succes."

Dit is de reden dat Arthur nog in Oekraïne woont, in de flat van zijn ouders, gescheiden van zijn ouders en zijn jongere zusjes. Arthur: "Ik heb geleerd voor kok, maar het valt niet mee een baan te vinden. Ik wil ook niet in vaste dienst, omdat je dan gemakkelijk opgehaald kan worden om in het oosten te gaan vechten." Ze vragen namelijk lijsten op bij de werkgevers en zoeken dan jonge mannen uit. Bedrijven zijn trouwens verplicht de namen van dienstplichtigen door te geven. Arthur werkt hier en daar wat los, maar van het schamele verdiende geld kan hij niet rondkomen. Wat zijn hij en zijn oma blij dat Arthur nu gesponsord wordt.

Magda haalde nog op: "Als jullie bij mijn moeder geweest waren, ging het gesprek een week lang over het bezoek." We sloten het bezoek af en

zeiden ook dat Arthur kan bidden, dat God een weg opent zodat hij toch naar Israël kan emigreren.

Jullie moeten nog bidden

De dag was nog niet voorbij. We gingen naar het theater gebouw waar een jonge Joodse studente haar boek presenteerde. Zij had door kinderen tekeningen laten maken bij sprookjes en deze waren bij de verhalen in het boek verzameld.

Olga, de ouderenhulp, had ons uitgenodigd bij haar thuis voor een warme maaltijd. Yudita vergezelde ons. We waren nog nooit bij Olga en haar man Misja geweest. Zij hebben twee zonen:

Het sprookjesboek

één woont in Israël. Olga had haar best gedaan een uitgebreide heerlijke maaltijd klaar te maken. Olga vroeg aan Wim om de maaltijd te openen met gebed. Ook later bij het afscheid nemen zei Olga: "Jullie moeten nog bidden." Al eerder hadden we gemerkt dat het geloof voor Olga steeds meer is gaan betekenen. De boeken 'De Schuilplaats' wilden zowel Yudita en Olga graag hebben. Aan Misja gaven we ook nog andere literatuur.

We sloten een heel drukke dag af in het hotel en waren blij ons bed te kunnen opzoeken

Nu krijgen de Joden de schuld

We hadden nog één dag te gaan voor bezoeken. Vrijdagmorgen reden we

Olga en Misha

“Op het Chesed gebouw hadden ze met zwarte letters gespoken: “Dood aan de Joden.””

richting het huis van Stefan en zijn vrouw Doesja. Het laatste stuk moesten we lopen. De jongens sjouwden met veel plezier een matras met een topic en beddengoed door de straat. Stefan, die de hele dag op bed ligt, omdat hij beide benen mist, was echt toe aan een nieuw matras. Het matras dat ons gegeven was, was zo goed als nieuw. Doesja probeerde hem direct even uit: “*Uitstekend matras, heel geschikt.*” was haar ‘commentaar’.

Stefan had ook nu weer zo naar het bezoek uitgekeken. Het gesprek ging al gauw over het gas en de subsidie die vroeger rechtvaardiger gegeven werd: “*Vroeger keken ze naar het inkomen, wanneer er meer dan 15% aan gas werd uitgegeven, kreeg je subsidie. Tegenwoordig krijg je een klein percentage subsidie, zonder naar omstandigheden en inkomen te kijken.*” Stefan vertelde ook dat het gas, dat uit Rusland komt en door Oekraïne heen naar West-Europa wordt geleid afgetapt wordt. En dat daarom Rusland een gasleiding om Oekraïne

Doesja probeert het matras uit

heen gaat leggen. Ook het groot aantal Oekraïners dat in het buitenland werkt kwam te sprake. Het zijn allemaal tekenen dat het bergafwaarts gaat met Oekraïne: “*Weet je wat nu het probleem is?*” zo stelde Stefan de retorische vraag, “*nu krijgen de Joden, de Zjiedie (scheldwoord voor Joden), de schuld. Zij zouden sluw zijn*

en van goud houden. Op het Chesed gebouw hadden ze met zwarte letters gespoken: “Dood aan de Joden.”” Dit hadden we nog niet gehoord van de mensen van Chesed zelf.

We wisten dat Stefan en Doesja erop rekenden dat het bezoek werd afgesloten met Bijbellezen en gebed. We lazen Johannes 10 van de Goede Herder, Die Zijn leven aflegt voor de zinnen, voor hun en ons behoud: “*Dat is een heel andere houding dan de meeste leiders laten zien. Hij maakt ook hierin het verschil. Op Hem kunnen jullie altijd aan.*”

Hij wordt niet aangenomen

Het volgende bezoek was bij de jonge Sasja en zijn oma. Ook zijn moeder Ira, die drie maanden in Israël was geweest, was aanwezig. Jonathan, een oudere broer, die in Israël woont, was juist op vakantie in Oekraïne. Hij heeft in Israël al in het leger gediend. Op onze vraag aan Ira, hoe het in Israël was en of ze nu als gezin Aliya gaan maken, antwoordde ze: “*We wilden graag dat Sasja eerst via een programma naar Israël ging. Maar hij werd niet aangenomen en ze zeggen niet waarom. Anders zou hij ergens aan kunnen werken. Niemand begrijpt het. Wij dachten dat hij als eerste wel zou mogen; hij rookt en drinkt niet en hij was er klaar voor.*” Ira ziet voor zichzelf nog niet zoveel mogelijkheden: “*Voor onze leeftijd zijn er niet zoveel goede mogelijkheden. Het enige dat ik daar kan doen is schoonmaken. Voorlopig is het voor mij belangrijker dat Sasja daar komt. Er is hier geen toekomst.*” Het zal goed zijn ervoor te bidden dat deze wens in ieder geval wordt vervuld.

We gaven nog de cadeautjes en twee boeken en een CD. Sasja kreeg de CD met Hebreeuws-Russische liederen, Jonathan het boek van Jacob Damkani: “*Waarom ik?*” En voor Ira hadden we het toepasselijke boek met getuigenissen “*Een nieuwe periode in mijn leven*”.

We moeten op God vertrouwen

Bij het jonge meisje Karolina werden we heel enthousiast ontvangen. Zij sprak ook al aardig Engels en kon dus ook met de jongens communiceren. Eva, haar oma, die als Joodse baby op tijd werd geëvacueerd en in een wees-

Oma, Inna, Sasja, Jonathan

huis opgroeide, omdat haar ouders omgebracht bleken te zijn, leeft nog. Maar zij heeft een hartinfarct gehad en ligt veel op bed. We gingen even bij haar kijken. Natalja, de moeder van Karolina, doet er alles aan om voor wat inkomen te zorgen: “*Ik werk in Tsjechië, drie maanden ben ik dan weg, daarna drie maanden thuis en dan ga ik weer. Ik ben niet bang om te werken, al is het vuilnisbakken leeghalen. Ik werk 12 tot 16 uur per dag en krijg per uur 100 Grivna (ruim 3 Euro), waar dan ook het licht en eten van betaald moet worden.*” Later vertelde Natalja, dat ze ook eerst nog een visum van drie maanden kopen moet. Dat kost €150,-. Natalja is een dap-

Bij Natalja en Karolina in de keuken

pere vrouw, die er alles aan doet om aan inkomen te komen.

Karoline zei; “*Ik zie geen toekomst in Oekraïne. Mijn droom is Amerika.*” Op de vraag: “*Waarom?*” antwoordde ze: “*Ik hou van het land en de mensen.*” Voorlopig zal deze droom niet uitkomen, want zij zorgt voor oma, als haar moeder in Tsjechië werkt.

Natalja vertelde ook dat het bericht dat Chesed ophield te bestaan hen van streek maakte. Ze zijn dankbaar dat Roechama doorgaat met sponsoren: “*We moeten op God vertrouwen en bidden tot Hem,*” getuigde Natalja. We konden nog een prachtige bemoediging achter laten in het boek “*Onze*

God is groot", met korte verhalen met een Bijbelgedeelte, aangevuld met een praktische toepassing voor het dagelijkse leven. Ook de DVD 'God of wonders' lieten we achter, vooral bedoeld voor Karolina. Ook gaven we haar nog wat literatuur in het Engels.

Ik heb hier niemand

Loedmila, die we daarna bezochten, is ook nieuw voor ons. Deze vrouw van 75 jaar is nooit getrouwd geweest. Haar tweelingbroer overleed in 2005. Zijn kinderen wonen ver weg, zodat Loedmila dus alleen is overgebleven: *"Ik heb hier niemand. Chesed was mijn redding, maar zij mogen mij nu niet meer helpen."* Wij konden haar vertellen dat Roechama haar gaat sponsoren, zodat ze toch kan leven.

Een mooi deken voor Loedmila

Ze was heel dankbaar. Loedmila vertelde nog van haar hobby: *"Ik schrijf boeken voor kinderen en ook gedichten voor volwassenen. Mensen kopen nu echter weinig boeken. Ik heb officieel als journalist gewerkt. Het pensioen wat ik nu krijg is heel laag."*

Loedmila tobt met haar gezondheid. Ze heeft namelijk astmatische bronchitis en ook maag- en darmklachten. Ze voelt zich vaak niet lekker.

Een groot deel van haar pensioen gaat op aan medicijnen. Haar pensioen bedraagt slechts 1990 grivna, omgerekend ongeveer 62 euro.

De eerste kennismaking eindigde, zoals gebruikelijk, met het geven van de cadeautjes en ook het boek *De Schuilplaats*. Ook werd een kleurrijk gebreid

deken aan haar uitgedeeld. We vertrouwen erop dat we ook voor Loedmila iemand zullen vinden die haar wil sponsoren.

We dromen terug te kunnen

We bezochten ook Anna, 40 jaar, die met haar vader en moeder en zoon, 11 jaar, vluchtte uit Lugansk in Oost-Oekraïne. Haar ouders hadden allebei een goede baan, haar vader als leidinggevende en haar moeder als accountant. Ze hebben alles achter moeten laten. Bij Anna was bovendien kanker geconstateerd. De vorige keer dat we hen bezochten, was ze voor behandeling in Kiev. Nu zijn alle chemo's achter de rug en vertelde Anna: *"Ik moet steeds onder controle blijven; Eén keer in de drie maanden moet ik naar Kiev."* Anna is ook geopereerd aan haar schildklier en slikt nog hormoontabletten. Het is al weer vier jaar geleden dat ze vluchtten uit Lugansk. Hun huis hebben ze daar nog, maar het is wel leeggeroofd: *"De burens kijken naar het huis."* Ze hebben nog contact met mensen in het oosten: *"We horen van hen dat er nog veel geschoten wordt, elke dag komen er nog mensen om. We dromen ervan nog een keer terug te kunnen."* Omdat ze dit zeiden vertelden wij vanuit de

Hun droom is terug te keren naar het Oosten

Bijbel van Gods plan met Israël. Dat hun toekomst in Israël ligt. We boden hen voor meer informatie nog wat brochures aan.

Gelijk huilen

Het laatste bezoek dat we deden was bij Fjedor en zijn vrouw Emilia en

Fjedor begon gelijk te huilen

schoondochter Marina. Haar man was aan het werk in de bouw en hun twee kinderen, jongens van zes en drie jaar, waren naar school. We moesten het doen met een foto van hen. Fjedor heeft zestien jaar geleden een herseninfarct gehad, waardoor hij verlamd is aan zijn rechterarm. Hij heeft na die tijd nog een paar keer een infarct gehad. Dit jaar was hij nog niet buiten geweest. Ze wonen al sinds hun trouwen, 33 jaar geleden in deze flat en wel op de vierde verdieping en een lift is er niet. Hij loopt alleen wat heen en weer in de flat.

Toen Fjedor over zijn moeder begon te vertellen, die van 1941-1945 in concentratiekamp heeft gezeten, ging hij gelijk huilen. We veranderden daarom snel van onderwerp.

Emilia vertelde: *"Aan gas en licht zijn we al € 70,-- per maand kwijt. Van het pensioen blijft heel weinig over. Wij krijgen alleen hulp van jullie vanuit Nederland."*

Voor de kinderen konden we een kinderbijbel en een paar boekjes met Bijbelverhalen achterlaten. Ook het boek 'de Schuilplaats' en 'Een nieuwe periode in mijn leven' vonden gretig aftrek.

"Van het pensioen blijft heel weinig over. Wij krijgen alleen hulp van jullie vanuit Nederland."

Feest met cadeaus

Gods daden niet vergeten

De bezoeken waren achter de rug. We maakten ons klaar voor het feest. Nadya had alle Joodse mensen uitgenodigd in de zaal van Nehemia. Normaal komen ze op sabbatavond in hun kantoor samen, maar deze keer zouden we ook het 70-jarig bestaan van Israël vieren. Er kwamen wel 50 mensen; de meesten hadden we thuis niet kunnen bezoeken, maar ontmoeten we nu op het feest. Het werd een heel fijne avond die begon met het blazen op de sjofar door de voorganger van de Pinksterkerk. Er werd gezongen en gedanst en Wim mocht uit het Woord een boodschap doorgeven. Ria vertaalde hem: *"Gods daden mogen we niet vergeten. Het bestaan van de staat Israël is een wonder. Jeruzalem is weer de hoofdstad. Veel profetieën worden vervuld, er zullen er nog meer volgen. En dit alles wordt bewerkt door de Messias Jesjoea. Hij is de Koning van Israël, Die kwam om voor*

Zijn volk te sterven en Hij komt terug om alles te herstellen. Wie gelooft, zal delen in de heerlijkheid die komt. We bereiden ons voor op de tweede uittocht om Hem te ontmoeten. Volgend jaar in Jeruzalem!" Dat was in het kort de boodschap. In de pauze was er cake en drinken en na de pauze ging het feest door. Met elkaar werd

Wim deelde uit het Woord

er gekeken en geluisterd naar het lied dat Christian bewerkt heeft: 'Jeroes-jalaiem sjel zahav'. Na afloop gaven wij als Stichting Roechama iedere aanwezige een tas met cadeautjes: een handdoek, zeep, shampoo, bloemenzaad, een sleutelhanger uit Israël, bloembollen en stroopwafels.

De kinderen kregen aparte cadeautjes. We hadden nog goede gesprekken, er werd lief en leed gedeeld.

Alle eer aan God

We rusten de rest van de avond uit en hadden de volgende morgen met de groep een kleine bijeenkomst. Na de middag vertrokken we huiswaarts. Onderweg bij Miroesja haalden we nog een lunchpakket en gebraden kip op. Het is een traditie geworden dat zij eten klaarmaakt en voor de terugreis meegeeft.

De grensovergang duurde veel korter dan verwacht. Zodoende waren we de volgende middag al rond vier terug in Nederland. We dankten God met elkaar en namen afscheid van elkaar. We hadden een hechte groep. Ieder had zijn bijdrage geleverd, in het rijden, bij het uitladen, op bezoek, in de gebeden enz. Het was een zware week geweest, waar veel van een ieder gevraagd werd, maar het was ook heel gezellig. We hebben het weer kunnen volbrengen. Daar willen we God onze Vader in de hemel alle eer voor geven. Het is een bediening die we van de Heere ontvangen hebben en waar Hij het ook steeds is Die voorziet en leidt. Hallelujah!

Ons team deze reis, bij het afscheid met Zhyttia

Nieuws omtrent Chesed

Zoals in het verslag te lezen valt, wordt de hulp van Chesed steeds minder. In Uzgorod zijn er van de vijftien medewerkers nog maar twee over. Het grote kantoorgebouw is verkocht en de twee medewerkers zitten nu in een kleine tweekamerflat, wat als kantoor dient. Chesed Uzgorod is nu een 'bijkantoor' van Chesed Lvov geworden. Had vroeger iedere provincie een eigen Chesed, het is de bedoeling dat er in heel Oekraïne maar vier Cheseds overblijven; in alle andere provincies blijft een klein bijkantoor over.

Wat is de reden hiervan?

Chesed krijgt voornamelijk geld van JDC Joint, die het geld weer krijgt van de claims vanuit Duitsland. Dit geld is bestemd voor overlevenden van de holocaust. Echter, dit worden er ieder jaar minder en het budget van Chesed wordt ook jaarlijks minder. Dit heeft grote gevolgen voor de Joodse mensen. De Holocaustoverlevenden, die de indicatie 'slachtoffer' hebben, krijgen nog altijd maandelijks ongeveer 5000 grivna (165 euro) en andere voorzieningen. Maar voor degenen die na de oorlog geboren zijn, blijft er nauwelijks hulp over. Zij vallen buiten de criteria, zoals dat heet. Om een paar voorbeelden te noemen:

- Er was een medisch programma voor brillen, gehoortoestellen, analyses etc. Dit programma is helemaal gestopt.
- De mensen krijgen veel minder of zelfs helemaal geen incontinentiemateriaal meer.
- Er was een programma voor medicijnen; dat is helemaal gestopt.
- Het kinderprogramma (schoolspullen, voedselpakketten, club) is helemaal gestopt.

In de praktijk komt het er op neer, dat het werk van Chesed niet is afgenomen. De werkers die ontslagen zijn, werken nu als vrijwilliger. Want de Joodse mensen blijven hen nog steeds bellen, als ze vragen of problemen hebben. Echter, de vrijwilligers hebben geen financiële middelen om te helpen. Daarom bellen of schrijven zij vervolgens ons weer, als er geld nodig is voor een operatie, medicijnen, pampers etc.. Iemand verzuchtte onlangs: "Straks hebben we alleen jullie nog".

Wekelijks krijgen we extra hulpvragen. Om die reden hebben we diverse blijvende projecten:

Medisch programma: Met dit geld betalen we voor operaties, tandartskosten, ziekenhuisopname, medicijnen etc

Voedselpakketten: Geregeld en zeker met de feesten laten we voedselpakketten uitdelen aan arme gezinnen

Kinderprogramma: Hierdoor kan het kinderwerk in Rovno in afgeslankte vorm toch doorgaan

Vrijwilligers: Omdat de voormalige werkers nog gewoon doorwerken, geven wij enkelen van hen een vergoeding. Mede omdat ze ook voor Roechama werken.

Wilt u aan één van deze projecten bijdragen? Vermeld dan bij uw gift de naam van het project.

Dankzij uw trouwe steun hebben we gelukkig nog nooit 'nee' hoeven zeggen!

Daarom, namens de Joodse mensen en namens ons : Heel hartelijk dank!

Dank
u wel!

Kijk op onze website voor
meer informatie over ons
werk:

www.roechama.nl

Stichting Roechama

Claes de Jongestraat 31
2957 AD Nieuw-Lekkerland
Tel: 0184-683478
E-mail: info@roechama.nl

IBAN : NL54 RABO 0362 4394 86
BIC : RABONL2U
KvK nr : 24358678
RSIN nr : 813093867

